

Junne, 18 juli 2018

Geachte leden van de Raad,

Graag overhandig ik u bijgaand
voorstel voor de nieuwe burgemeester
van Delfsen, het College en de Raad.
Het bestuursmodel is reeds bekend en
in behandeling bij de provincie en
de gemeente Ommeren.

Hoogachtend.

Ommen, 18 juli 2018

Social Involving ~ Kgotla voor de Gemeente na een succesvolle invoering in het bedrijfsleven

ontsluit

*de wijsheid, draagkracht en energie van de mens
wij - burgers - zijn mensen, degenen op wie wij hebben gewacht
laat ons meedoen oh bestuur en in stilte zijn met u – het verzacht
van open communicatie in dialoog naar besluit, de wens
in een publiek domein*

*en ontmoet op dit terrein
van de grond af naar boven
van bovenaf naar de grond
vierkant en rond
één verbond
zo rein*

*"Your task is not to seek for love, but merely to seek and find
all the barriers within yourself that you have built against it." - Rumi*

Een initiatief van

John Northcote .eu

Voor
de nieuwe burgemeester van Dalfsen
en mijn grootvader

v. 1.2

Ommen, 18 juli 2018

Voorwoord

1. Inleiding en vraagstelling
2. Wat is een Kgotla?
3. Waarom en wanneer een Kgotla toepassen?
4. Hoe onderscheidt een Kgotla zich ten opzichte van andere besluitvormingsprocessen?
5. Vertaling naar de praktijk – enkele voorbeelden
6. Overzicht van een Kgotla – 4 stappen
7. Rollen en verantwoordelijkheden
8. Wat zijn de randvoorwaarden voor succes?
9. Tot slot – openstaande vragen

Contactpagina

Voorwoord

Dit voorstel gaat over een complementair bestuursmodel, dat in april '18 is voorgelegd aan burgemeester Vroomen (Ommen) en Ferenc van Damme van Studio Vers Bestuur. Dit model is in Europa in de vergetelheid geraakt, maar verdient alle aandacht en kans om te worden geherintroduceerd. In dit document zal blijken waarom. In het kort: om een gigantisch potentieel aan kracht en talenten weldoordacht en als vanzelf te ontsluiten. Zie uw medemens gelijk uzelf: een diamant die ontdekt en geslepen dient te worden door andere diamanten. Laten we onszelf en elkaar toestaan om te schitteren!

Hoe? Dalfsen kan de eerste gemeente in de provincie zijn die dit oude, wijze en bijzonder eenvoudige dialoogmodel tot besluitvorming nieuw leven kan inblazen. Zo kan worden stilgestaan bij antwoorden die boven komen drijven na vragen als:

Waar komen we vandaan en waar willen we heen? Een droomvraag die we onszelf en elkaar geregeld moeten stellen in een wereld die steeds vloeibaarder wordt door de hoge druk waaronder de samenleving zichzelf geplatst heeft. Onder hoge druk ontstaan de mooiste edelstenen. Hoe is dat zo gekomen en wat kunnen we daar aan doen?

In het boek *Gemeente in de genen* (2018) leveren Voermans en Waling een originele, leesbare kijk op de wortels van de lokale democratie, haar huidige (dis)functioneren en haar toekomst. Het boek is een interdisciplinaire kruising tussen staatsrecht, geschiedenis, politicologie en bestuurskunde.

'Wie dit boek leest kan geen andere conclusie trekken dan dat we het rationele managementdenken achter ons moeten laten en verdere technocratisering van de lokale democratie moeten voorkomen. [...] We zijn schatplichtig aan de lokale oorsprong van onze democratie: de gemeente is van burgers.' – Kim Putters, directeur SCP

Van burgers... Dat is duidelijk. Maar wie is dat, die burger? Ben ik dat, de consument? Zijn wij dat, de algoritmes die computers van ons maken? Digitale gezichtsboek-volgers van kwetterende verre vogels? Of zijn burgers gewoon hele mooie, kwetsbare wezens, met ieder zijn unieke invalshoek en verhaal?

Laten we ruimte maken voor de wijsheid van de mens in de samenleving, welke in onszelf te vinden is. Dat betekent dat wij ons hebben open te stellen voor het idee van kwetsbaarheid en vertrouwen. En vertrouwen betekent loslaten. Want het omgekeerde is geen soevereine route: nog meer wantrouwen en controle. Daarom rijst de vraag:

Hoe graag zouden we willen vertrouwen op het leven? Dat alles goed is en in de richting stroomt van meer geluk en liefde delen. Hoe graag zouden we het samen willen doen en waar mogelijk overlaten aan elkaar, wetende dat iedereen het beste voor heeft met onze samenleving? Hoe graag zouden we ons hart willen vertrouwen? Zij die weet, het vrezen niet kent en met alles in verbinding staat. Hoe graag... Wat willen we ten diepste? We weten allen: het roer mag om. Bent u klaar om te wenden?

1. Inleiding en vraagstelling

De aanleiding van dit voorstel is om kennis te maken met andere vormen van bestuur en burgerparticipatie. Hoe is de betrokkenheid en inspraak van burgers te vergroten, om zo de raad en het college van B&W te versterken in hun draagvlak, vertrouwen, verbondenheid en slagvaardigheid?

Het is van alle tijden, dus ook nu: Nederland is sterk in beweging. Burgers nemen steeds vaker het initiatief om hun woon- en leefklimaat te verbeteren, om hun lotsbestemming in eigen hand te nemen. Initiatieven zoals de G1000 in Amersfoort zijn recente voorbeelden van een lokale gemeenschap die actief begint te worden.

Verankering van burgerparticipatie in de ambtelijke organisatie staat al jarenlang op de politieke agenda. Inmiddels zijn verschillende experimenten uitgevoerd. Er is een stijgende lijn te ontdekken in de participatieladder van burgers. De rollen draaien zich steeds vaker om: waar voorheen burgers werden geïnformeerd, geven zij nu advies aan de gemeente.

Een kernvraag om bij stil te staan: hoe kan de weg naar besluitvorming en uitvoering beter worden aangesloten op de actuele ontwikkelingen in de samenleving? Anders gesteld: hoe kan de samenleving beter voeding geven aan de besluitvorming om zodoende in de uitvoering goed aan te sluiten op de uitdagingen, verlangens en verwachtingen?

De Nationale Ombudsman schrijft in zijn onderzoek naar burgerparticipatie 'We gooien het de inspraak in' (Alex Brenninkmeijer, 2009): *"Het is de taak van de gemeente om burgers op een positieve manier uit te nodigen en toe te rusten om deel te nemen aan de besluitvorming."*

Geerten Boogaard (Universiteit Leiden) en Harmen Binnema (Universiteit Utrecht) onderzochten de aansluiting tussen de eerste G1000 en de politiek en concluderen dat de politieke invloed op het collegebeleid of de agenda van de gemeenteraad laag is. Dit heeft te maken met een gebrek aan politiek draagvlak en de uitvoerbaarheid van de vele ideeën die burgers hebben gepresenteerd aan de gemeenteraad.

"Loslaten waar mogelijk, regels waar nodig."

In dit document zullen we dieper ingaan op de vraag waarom en wanneer een Kgotla¹ een verschil kan maken. Daarbij onderzoeken we welke meerwaarde dit heeft voor bestuurlijke innovatie met als doel meer vertrouwen te realiseren. We richten ons voornamelijk op de actuele ontwikkelingen in de samenleving en de verbinding met de politieke besluitvorming in commissies, gemeentes en provincies.

En zelfs op Europees niveau, aangemoedigd door de Europese Commissie die de dialoogvorm hoog in het vaandel heeft staan.

¹ Kgotla™ is een gedeponeerd handelsmerk. Het is een unieke methodiek om op basis van dialoog (in vraag en luistervorm) tot besluitvorming te komen.

2. Wat is een Kgotla™?

Kgotla is een platform voor dialoog, open communicatie en besluitvorming en is geïnspireerd op de LeKgotla zoals die traditioneel in Botswana plaatsvindt. Alle volwassen leden van de gemeenschap kunnen hieraan deelnemen. De omvang is afhankelijk van het onderwerp en varieert van tientallen tot honderden deelnemers. De duur kan wisselen van enkele uren tot een week.

*Figuur 1.
Voorbereiding op een
grotere Kgotla*

Open communicatie is de essentie van een Kgotla om:

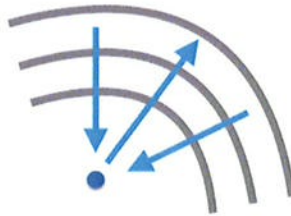
- verbinding mogelijk te maken
- zaken van alle kanten te bezien en te beluisteren
- stroming van energie te reguleren

En om elkaar... te ontmoeten, werkelijk te zien en te horen. Afgestemd op een diepe intelligentie die in stilte met en in ons meewandelt.

De eigenaar van het onderwerp is de natuurlijke leider van de gemeenschap. Uiteraard kan dit een man of vrouw zijn. Traditioneel is dit de 'chief' van een dorp of stad. Vertaald naar de actualiteit is dit bijvoorbeeld de CEO van een bedrijf, de gemeentesecretaris, wethouder of burgemeester.

Figuur 2. De leider:

- 1. Deelt zijn droom*
- 2. Stelt vragen*
- 3. Luistert*
- 4. Neemt besluiten*

Belangrijk is dat deze persoon een heldere visie (of zogenaamde droom voor zijn organisatie of gemeenschap) heeft en bereid en nieuwsgierig is om te luisteren naar alle betrokkenen.

Uiteindelijk neemt hij een

duidelijke beslissing wat er met de inspraak en ideeën van betrokkenen zal worden gedaan in de uitvoering. Terugkoppeling is essentieel om draagvlak van de genomen besluiten te realiseren.

Kortom: de aanvoeder, leider of chef deelt zijn droom, stelt vragen aan de groep klein of groot, luistert naar de wijsheid, ideeën, frustraties, problemen die de groep te delen heeft en neemt op basis daarvan zijn of haar besluiten.

De locatie en specifieke inrichting bepaalt het verloop van het gesprek (figuur 2). Het heeft direct invloed op de manier waarop de leider en de gemeenschap met elkaar communiceren. Het is gebaseerd op de principes van een dialoog en een inclusieve gemeenschap (zie kader). Ook de Ubuntu-filosofie² krijgt over de hele wereld steeds meer bekendheid.

² 'In het Westen denken we graag dat we allemaal autonome individuen zijn. Maar je bent alleen wie je bent door en met anderen. Je bent dus van elkaar afhankelijk. Ubuntu inspireert tot een nieuwe soort verbondenheid.' – Zuid-Afrika's belangrijkste dichter Antjie Krog winnaar van de Gouden Ganzenvaar in De Correspondent.

Kgotla / Ubuntu cultuur

- Gemeenschappelijke oplossingen
- Maximaal gemeenschappelijk resultaat
- Bewustzijn van de innerlijke waarheid nieuwsgierig en open minded
- Uitstijgen boven eigenbelang
- Sociale vaardigheden hoog ontwikkeld

- Gericht op het mens-zijn: wij - het algemeen belang
- Iedereen heeft het recht om de bijeenkomst bij te wonen
- Proces is gericht op vertrouwen, (dialog) consultatie en beslissen

Westerse cultuur

- Individuele oplossingen
- Maximaal eigenbelang

- Arrogantie 'ik weet al hoe het zit'

- Macht, ik ben de sterkste
- Technische vaardigheden hoog ontwikkeld

- Op zichzelf gericht: ik, de sterkste

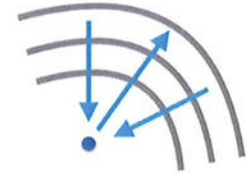
- Alleen personen die zijn uitgenodigd mogen de vergadering bijwonen
- Proces is gericht op onderhandelen, overtuigen, (debat)macht en vermeende consensus

3. Waarom en wanneer een Kgotla™ toepassen?

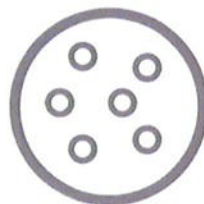
Samengevat heeft deze methodiek een aantal unieke kenmerken:

- Het start met een droom, de visie van de leider - de leider deelt zijn droom

Daarna vervolgt het proces dat kan worden samengevat in drie stappen:

1. Kaders & verwachtingen

2. Dialoog & voorstellen

3. Toetsing & Besluitvorming

- De fysieke ruimte is specifiek ingericht om een dialoog mogelijk te maken
- De cultuur van leiderschap kenmerkt zich door luisteren en vragen stellen alvorens een besluit te nemen
- De afsluiting is een directe terugkoppeling zodat er maximaal draagvlak en betrokkenheid ontstaat voor verdere besluitvorming in de uitvoering

Er is een aantal stappen te identificeren hoe dit tot een goed eindresultaat te brengen:

1. Wat is het onderwerp, thema of probleem?
2. Wie is de eigenaar, de natuurlijke leider?
3. Wie is de doelgroep, wie ervaren de impact van te nemen besluiten?
4. Voorbereiding: inrichting, instructie en informatie
5. Uitvoer Kgotla

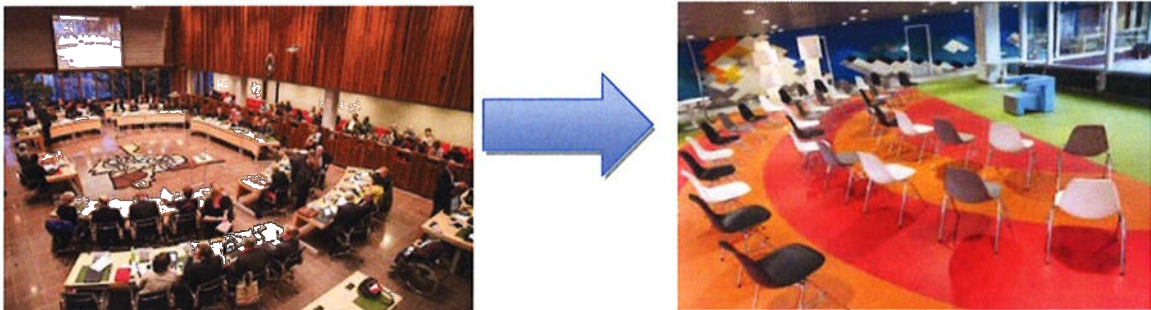
4. Hoe onderscheidt een Kgotla™ zich ten opzichte van andere besluitvormingsprocessen?

Het doel van de Kgotla methodiek is gebruik te maken van diversiteit om tot gedragen besluiten te komen. De actieve betrokkenheid van de deelnemers is het gevolg van een open en respectvolle dialoog en transparante besluitvorming.

De grootste frustratie van burgerlijke inspraak is dat burgers worden gevraagd hun mening te geven en vervolgens niet weten wat ermee gebeurt. Daarnaast bestaat het gevaar dat een kleine groep burgers beter gebruik maakt van deze mogelijkheden en daarmee een verkeerde weerspiegeling van de gemeenschap geeft.

Wat is de toegevoegde waarde van een Kgotla naast andere vormen van besluitvorming?

Ten eerste is er het verschil tussen een dialoog en debat (zie figuur 3). Dit is vooral van belang om de goede sfeer te bewaren en 'vechtpolitiek' te voorkomen. Conflicten tussen wethouders en raden door een gebrek aan vertrouwen wordt tot een minimum beperkt.

Figuur 3. De Kgotla opstelling is het verschil van debat naar dialoog (rechter foto: KLM ground services in Kgotla opstelling)

In de praktijk is de politiek teveel naar binnen gericht en gaat het vaak niet meer om het gemeenschappelijk belang maar om eigenbelang, om gelijk krijgen en polariserende verhoudingen.

Ten tweede is een Kgotla uniek omdat er bindende besluiten worden genomen. Het maakt tegenstrijdige belangen zichtbaar en biedt een duidelijk kader waarin iedere stem telt, in lijn met de grondwet dat 'burgers regeren'.

Het is uitermate geschikt vroeg in de besluitvorming waarbij polarisatie van standpunten kan leiden tot vertragingen in de uitvoering. Het volgen van heldere

principes heeft als gevolg dat vertrouwen en respect worden hersteld en samenwerking verbeterd.

Daarnaast worden complexe vraagstukken met een langere looptijd versneld door een Kgotla toe te passen. Er kan optimaal gebruik worden gemaakt van de kennis en creativiteit van burgers wat kosten en tijd bespaart voor ambtenaren in onderzoek en voorbereiding.

De Kgotla is een representatie van de hele gemeenschap. Daarmee wordt draagvlak gecreëerd om samen de lokale situatie aan te pakken en voldoen de raadsleden beter aan hun wettelijke verplichting het volk te vertegenwoordigen.

Het probleem met inspraak en burgertoppen is dat ze beperkte toetsing hebben. Feit en fictie worden in sommige gevallen door elkaar gehaald. Het risico bestaat dat teleurstellingen ontstaan wanneer voorstellen worden gepresenteerd waar achteraf van blijkt dat er onvoldoende politiek draagvlak is of simpelweg niet uitvoerbaar blijken te zijn. Dit is zonde en heeft als gevolg dat burgers minder vertrouwen zullen krijgen in 'experimenten' die tot niets leiden.

5. Vertaling naar de praktijk – enkele voorbeelden

Vertalen we deze methodiek naar het publieke domein dan ontstaan een aantal concrete en relevante situaties:

- A. Dynamische hoorzitting – feedbackinstrument voor raadscommissies
- B. Het verrijken en verhelderen van de visie
- C. Thema's die in het politieke proces vastlopen
- D. Participatie – vergroten van het draagvlak bij burgers

We lichten bovenstaande scenario's toe met een voorbeeld uit de praktijk om inzichtelijk te maken welke resultaten we bereiken, wie de initiatiefnemers zijn en waarom zij dit inzetten. Zo zijn er nog vele voorbeelden te bedenken.

A. Dynamische hoorzitting – feedbackinstrument voor raadscommissies

De voorzitter van de raadscommissie wil graag alle partijen betrekken in de besluitvorming rondom de verdeling van het budget voor kunst en cultuur. Om te komen tot **versnelling** van inspraak en het creëren van draagvlak wil de voorzitter een andere werkvorm toepassen waarbij de interactie tussen de partijen **constructief** verloopt.

De hoorzitting start met het delen van de visie en de verwachtingen die de voorzitter heeft voor het komende jaar. Vervolgens krijgen alle partijen de ruimte om aan te geven hoe zij aankijken tegen deze visie en wat er volgens hen nodig is om dat te realiseren. Leden van de commissie stellen gericht vragen aan de partijen om goed te achterhalen hoe zij de **knelpunten kunnen oplossen** in de actuele gang van zaken.

Het resultaat van de dynamische hoorzitting is een **beter begrip** voor alle stakeholders. De belangrijkste knelpunten zijn opgelost door duidelijke feedback aan de raadscommissie die daardoor beter in staat is om **de juiste besluiten** te nemen.

B. Voorbeeld: het verrijken en verhelderen van de visie

De wethouder heeft een gebied tot zijn beschikking waarbij meerdere partijen een belang hebben. De gemeente wil graag dat dit gebied verschillende functies zal krijgen en vraagt inwoners **om mee te denken**. Het doel is om in 6 maanden een voorstel te maken dat voorgelegd zal worden aan de gemeenteraad.

Het succes van dit traject is afhankelijk van de verwachtingen en kaders die **aan het begin** worden gesteld. Er is sprake van een **spanningsveld**, enerzijds tussen de ideeën en creativiteit die burgers brengen en anderzijds wat in de uitvoering haalbaar is. **In een dag tijd** deelt de wethouder zijn visie met een groep inwoners en belanghebbenden. Hij verrijkt zijn visie met de input en besluit vervolgens hoe het traject zal worden vormgegeven en met wie.

Het resultaat is een verrijkte visie waarin **iedereen is gehoord**. Door heldere verwachtingen te scheppen ontstaat er minder teleurstelling aan het einde. Daarmee is een groter draagvlak ontstaan voor het vervolg omdat alle partijen ruimte hebben gekregen en er meteen helder is welke input wordt gebruikt en welke niet.

C. Voorbeeld: vastgelopen politiek

De burgemeester heeft geconstateerd dat het traject van een nieuw aan te leggen tunnel is vastgelopen. De gemeenteraad is verdeeld over de plannen en er is reeds een wethouder afgetreden. Er is sprake van een gebrek aan vertrouwen en er is weinig bereidheid tot het vinden van een oplossing.

De burgemeester besluit dat het tijd is om met de belangrijkste afgevaardigden en ambtenaren een Kgotla te houden. In een sfeer van dialoog zal hij zijn droom delen en vraagt hij iedereen om input te geven.

Het presidium, enkele raadsleden, wethouder, gemeentesecretaris, griffier en enkele burgers nemen deel aan deze Kgotla om met elkaar een oplossing te vinden als alternatief voor de 'vechtpolitiek' die is ontstaan in de raadszaal.

In plaats van kostbare tijd te verliezen in vergaderingen en debatten zijn de belangrijkste spelers bij elkaar gekomen om in **een informele sfeer** de knelpunten aan te pakken. Het resultaat is dat de partijen weer gericht zijn op actie en oplossingen. De planvorming is beter gaan aansluiten bij **de stip op de horizon** en de blokkades die in de weg staan zijn duidelijker geïdentificeerd. Er is een helder besluit wat de belangrijkste acties zijn om de ambitie sneller te realiseren.

D. Voorbeeld: participatie en draagvlak vergroten

Het presidium heeft vastgesteld dat er een lage opkomst is van burgers tijdens de raadsvergaderingen. Zij willen graag een alternatief omdat het onderwerp, de herinrichting van de binnenstad, de gehele gemeenschap zal beïnvloeden. Het presidium vraagt de burgemeester om een **representatieve groep burgers** uit te nodigen: van de 650 genodigden komen 75 burgers uit verschillende wijken en leeftijden bijeen om hun ideeën en kennis te vertalen naar voorstellen.

De voorzitter van het Presidium deelt zijn droom voor de binnenstad en schept daarmee **heldere verwachtingen** wat de invloed van burgers is en wat niet. Het plan moet in de komende 3 jaar uitgevoerd zijn, er is een budget vastgesteld en monumenten moeten intact blijven.

Inwoners gaan vervolgens aan de slag met behulp van ambtenaren en raadsleden. In iedere ronde verdelen de burgers zich over thema's en **brenge**n zij **waardevolle kennis en ideeën in**.

De voorstellen worden direct na de werksessie **getoetst** op uitvoerbaarheid en politiek draagvlak. Aan het einde van drie werksessies zijn de voorstellen klaar om te worden besproken in de raadsvergadering. Na de raadsvergadering vierten inwoners, raadsleden en ambtenaren dat er twee voorstellen zijn geselecteerd die in de komende maanden worden uitgevoerd.

6. Overzicht van een Kgotla™ – 4 stappen

Stap 1: Voorbereiding

- Burgemeester, wethouders en gemeenteraad nemen initiatief voor het houden van een Kgotla
- Uitnodiging alle stakeholders, niemand uitgesloten
- Voorzitter presidium wordt voorbereid op rol van de 'Chief'
- Voorbereiding en instructie Raadsleden, Wethouders, Griffier en Gemeentesecretaris
- Locatie wordt aangepast aan Kgotla opstelling

Stap 2: Doelstelling, visie en kaders

- A. Burgemeester en wethouders delen hun visie
- B. Wethouder en Raadsleden bespreken het thema en geven duidelijk kaders (*zie fig. 4*)

Stap 3: Kgotla – Dialoog en coproductie

- D. Burgers, raadsleden en experts houden een dialoog en komen met ideeën per thema
- E. Wethouders geven feedback op input: toetsing van haalbaarheid en politiek draagvlak
- F. Burgers, raadsleden en experts maken samen voorstellen

Stap 4: Kgotla – Besluiten en viering

- G. Chief en de Raad stemmen welke voorstellen worden uitgevoerd
- H. Feestelijke afsluiting

Figuur 4. Wethouder en Voorzitter Raadsleden lichten perspectief en kaders toe

7. Rollen en verantwoordelijkheden

Afhankelijk van de plaats en de lokale situatie worden de rollen in de Kgotla bepaald. Daarbij maken we onder andere gebruik van de volgende gemeentewet:

Artikel 170 Gemeentewet - 1. De burgemeester ziet toe op:

- a. een tijdige voorbereiding, vaststelling en uitvoering van het gemeentelijk beleid en van de daaruit voortvloeiende besluiten, alsmede op een goede afstemming tussen degenen die bij die voorbereiding, vaststelling en uitvoering zijn betrokken;
- b. een goede samenwerking van de gemeente met andere gemeenten en andere overheden;
- c. de kwaliteit van procedures op het vlak van burgerparticipatie;
- d. een zorgvuldige behandeling van bezwaarschriften;
- e. een zorgvuldige behandeling van klachten door het gemeentebestuur.

De rol van de burgemeester is belangrijk. Als spin in het web kan hij zorgen dat alle stakeholders bij een Kgotla aanwezig zijn: burgers, politiek en ambtenaren. Hij is de burgervader, innovator en kwaliteitsbewaker van de democratie. Dat betekent niet dat hij per definitie de besluitvormer is maar hij kan wel gebruik maken van zijn invloedrijke positie door de relevante mensen en rollen te activeren.

De gemeenteraad en het Presidium zijn van cruciaal belang voor het slagen van de Kgotla. Zij zijn het hoogste orgaan in de gemeente en zijn verantwoordelijk voor het nemen van de besluiten zodat het College en relevante ambtenaren een heldere richting krijgen voor de uitvoering, eventueel in samenwerking met burger en buurtcommissies.

Een belangrijke rol is de 'Chief', degene die het overzicht heeft om tot goede besluiten te komen. In bedrijven is dit een CEO, in de gemeente kan dit variëren. Dit kan de voorzitter van het Presidium zijn, maar ook de burgemeester of de wethouder. Het belangrijkste is dat er heldere besluiten genomen worden zodat burgers direct terugkoppeling krijgen op de voorstellen.

Kader 2. Mogelijke rolverdeling in de gemeente vertaald naar het proces

Mogelijke Initiatiefnemers	Stakeholders
<i>Voorzitter raadscommissie</i> <ul style="list-style-type: none">• Deelt zijn visie op het onderwerp• Voorwaarde scheppend	<i>Burgers</i> <ul style="list-style-type: none">• Geven feedback op visie van de leider• Ideeën, creativiteit en kennis
<i>Wethouder</i> <ul style="list-style-type: none">• Heldere verwachtingen• Toetsing haalbaarheid voorstellen	<i>Bedrijven & Professionals</i> <ul style="list-style-type: none">• Geven feedback op visie van de leider• Ideeën, creativiteit en kennis
<i>Burgemeester</i> <ul style="list-style-type: none">• Burgervader, innovator en kwaliteitsbewaker• Nodigt burgers uit	<i>Ambtenaren (experts)</i> <ul style="list-style-type: none">• Actuele kennis en expertise• Adviseren burgers bij produceren van voorstellen
<i>Raadsleden</i> <ul style="list-style-type: none">• Faciliteren dialoog en luisteren naar burgers• Stemmen op voorstellen	<i>Gemeentesecretaris</i> <ul style="list-style-type: none">• Toetsing haalbaarheid voorstellen• Nodigt relevante stakeholders uit
<i>Griffier</i> <ul style="list-style-type: none">• Bewaker van inspraak- en werkvormen• Vastlegging van de dialoog en besluiten	

8. Wat zijn de Randvoorwaarden voor succes?

- Thema's moeten relevant en actueel zijn
- Representatieve steekproef van de burgers + beloning voor inzet
- Commitment van politieke partijen – toetsing draagvlak
- Commitment van wethouders – toetsing haalbaarheid praktijk
- Kennis en creativiteit om tot oplossingen te komen
- Combinatie van informele activiteit en formele besluitvorming
- Goede voorbereiding van 'creators' (raadsleden) die dialogen faciliteren
- Goede informatie voor, tijdens en na de Kgotla aan burgers en betrokkenen

De Kgotla is een succes wanneer (een aantal) voorstellen die ingediend zijn, ook daadwerkelijk worden uitgevoerd.

Om de Kgotla te evalueren zijn de volgende metingen van belang:

Direct na de Kgotla:

- Meting waardering door alle betrokkenen over het proces en uitkomst
- Meting bereidheid alle deelnemers om nogmaals Kgotla in te zetten
- Meting % opkomst van de genodigden (burgers)
- Meting diversiteit van de burgers (opleidingsniveau, leeftijd en wijk)

Na 6 maanden:

- Meting van de tijd dat vergelijkbare voorstellen zijn gerealiseerd in de praktijk ten opzichte van reguliere voorstellen

9. Tot slot – openstaande vragen

Samengevat verbetert de Kgotla de besluitvorming door het creëren van draagvlak voor verandering. Het is een effectief inspraak instrument om een visie te ontwikkelen en heldere verwachtingen te scheppen. Door direct terug te koppelen wat er met de input van de gemeenschap zal worden gedaan (of juist niet) faciliteert deze methodiek een openhartige interactie tussen de initiatieven en ideeën van burgers en de formele besluitvorming.

Het zal per situatie afhangen met wie het ingezet zal worden. In iedere situatie is het van belang om goed af te stemmen op het onderwerp, de eigenaar en hoe het besluit genomen gaat worden.

Daarbij zullen in ieder traject de volgende vragen van belang zijn:

- Wie is de 'leider' in het publieke domein? (informeel versus formeel)
- Wat betekent dit voor de rollen en verantwoordelijkheden?
- Welke onderwerpen zijn geschikt?
- Waarom en wanneer zouden burgers meedoen?
- Hoe krijg je alle (politieke) partijen en stromingen aan tafel?
- Hoe vertaal je de informele methodiek naar een formeel juridisch kader?